

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

☒ 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

☎ 472-8864 ☎ Fax: 472-8860

Vj-45/2004/46.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Buvihír Hírlap Kereskedelmi Rt.** ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban – nyilvános tárgyaláson – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

A határozat felülvizsgálatát a kézbesítéstől számított harminc napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó keresettel kérheti az eljárás alá vont vállalkozás.

I.

A tényállás

- 1.) Az újságok (napilapok, hetilapok, havi és egyéb lapok) nagykereskedelmével foglalkozó Buvihír Hírlap Kereskedelmi Rt. (továbbiakban: Buvihír) 100 %-os részvénytulajdonosa a Magyar Lapterjesztő Rt. (Lapker Rt.), mely további kilenc újság nagykereskedelemmel foglalkozó vállalkozás többségi részvény- vagy üzletrész tulajdonosa. A Lapker Rt. többségi tulajdonában álló tíz vállalkozás (a továbbiakban együtt: Lapker-csoport) – az ország egész területét lefedően – mintegy 450 kiadó több mint 1.100 újságát értékesíti a fogyasztókkal közvetlen kapcsolatba kerülő hírlapárusok részére.
- 2.) A Lapker Rt, a többségi tulajdonában álló tíz vállalkozás között felosztotta az ország területét. A Buvihír értékesítési területe Pest-, Fejér- és Nógrád megye.
- 3.) A Buvihír (mint megbízó) és az egyes hírlapárusok (mint megbízottak) között létrejött „Megállapodás”-ok azonos szerkezetűek, annak egyes elemi (az óvadék fizetés kötelezettsége és mértéke, a terjesztési díj, a fizetési mód, stb.) azonban egyedi megállapodás tárgyai. A Buvihír kb. 2000 hírlapárussal áll szerződéses kapcsolatban, melyek egy része más tevékenység mellett, az arra kialakított helyiségben (élelmiszerbolt, üzemanyag töltőállomás, vendéglátóegység, lottózó, posta) végzi.
- 4.) A Megállapodás 5. pontja értelmében a „Megbízó – ha ennek megbízón kívüli akadálya nem áll fenn – a keresletnek megfelelő példányszámot biztosítja.”

- 5.) A Megállapodás 8. b. pontja szerint „A terjesztési határidő lejártáig el nem adott lapok (remittenda) visszaadásához naponta a megbízó 2 féle (zúzdás, visszavett) remittenda jegyzéket biztosít. A megbízott – ezek kíséretében – a jegyzékben szerepeltetett lapok el nem adott példányait visszaküldi.”
- 6.) A Megállapodás 8. e. pontja értelmében a „Megbízó a heti – külföldi lap forgalmazása esetén havi – forgalomról elszámolást készít a megbízott részére. A megbízott vállalja, hogy a heti – külföldi lap forgalmazása esetén a havi – elszámolás alapján megállapított tartozás összegét a megjelölt határidőig kiegyenlíti.” A 9. b. pont szerint „Amennyiben a megbízott a heti, havi számla végösszegét az azon feltüntetett határidőig nem egyenlíti ki, úgy a megbízó jogosult a mindenkori jogszabályok szerinti késedelmi kamat felszámítására.”

II.

Az eljárás megindítása

- 7.) A Gazdasági Versenyhivatal a piaci szereplők jelzései alapján tudomást szerzett arról, hogy a Buvihír a hírlapárusok igényeit figyelmen kívül hagyva, azok által nem igényelt, illetve az igényeltnél nagyobb számú újságot ad át értékesítésre, mely magatartás vizsgálatára a Gazdasági Versenyhivatal a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, módosított 1996. évi LVII. Törvény (Tpv.) 67. § (1) és 70. § (1) bekezdése alapján versenyfelügyeleti eljárást indított.

III.

A Buvihír álláspontja

- 8.) A Buvihír hivatkozott arra, hogy a lapterjesztés lényege a bizományosi konstrukció, melyben a lapok kiadói határozzák meg a terjesztésre kerülő lapok példányszámát. Ennek során a cél nem az, hogy ne maradjon eladatlan lap, hanem az, hogy ne legyen kielégítetlen kereslet.
- 9.) Az előzőekből kiindulva a Buvihír határozza meg a tevékenység megindításakor a hírlapárus részére az induló lapválasztékot. Ennek során figyelembe veszik ugyan a hírlapárus igényeit, azzal a tájékoztatással azonban, hogy utóbb újonnan bevezetett lapok diszponálásra is sor kerülhet. A Buvihír számítógépes lapszabályzási rendszert működtet, amely objektív szempontok alapján vezérli a rendszert, vagyis azt, hogy a Buvihír az egyes hírlapárusoknak az egyes lapokból milyen példányszámot diszponál. Álláspontja szerint mindez mellett, hogy gazdaságilag indokoltnak tekinthető, a sajtószabadságot is szolgálja. Tapasztalatai szerint ugyanis, ha a hírlapárus tág keretek között dönthet a megrendelt lapokról, akkor szubjektív érdeklődése vagy politikai szimpátiája dönti el, hogy mely lapokat ne árusítsa.
- 10.) A Buvihír hivatkozott arra, hogy a hírlapárusok teljes remissziós joggal rendelkeznek: a Buvihír a nem eladott lapokat (a remittendát) teljes egészében visszaveszi, így az el nem adott példányokból a hírlapárusnak nem származik

vesztesége. 2003. évben a remittenda aránya 36,3 – ezen belül a havi és egyéb lapok esetében 44,5 – százalék volt.

- 11.) Nem vitatta ugyanakkor a Buvihír, hogy az értékben számított lapforgalom több mint 40 %-át kitevő havi és egyéb lapok esetében – számlázási rendszere következtében – három héten keresztül a hírlapárus bevételei nem nyújtanak fedezetet az általa kibocsátott számlára. Átlagos feltételekre végzett számításai szerint az első héten 65, a második héten 53, a harmadik héten 55 % a bevétel és a számla szerinti fizetések aránya, és csak a negyedik héten kerül egyensúlyba a bevétel és a számla összeg. Ha azonban a napi- és hetilapok is figyelembevételre kerülnek (amelyeknél a hírlapárusnak a számlázást megelőzően keletkeznek bevételei), akkor a fenti értékek 91; 76; illetve 77 százalék. Álláspontja szerint az ily módon a hírlapárusnál jelentkező forgóeszköz finanszírozási igény nem számít szokatlannak.
- 12.) Összegezve a Buvihír nem vitatta, hogy a hírlapárusoknak hátrányos a havi- és egyéb lapoknál jelentkező előfinanszírozási kötelezettség. Álláspontja szerint azonban az általa alkalmazott kereskedelmi konstrukció egészét kell vizsgálni: az előzőek szerinti hátrányt a konstrukciónak a hírlapárus számára előnyös elemeivel együtt kell mérlegelni. Előnynek minősítette, hogy
 - a hírlap kiskereskedelemben nincs árverseny;
 - az eladhatatlan termékek (remittenda) árát a hírlapárus visszakapja;
 - a napi- és hetilapok esetében más áruk finanszírozására használható készpénztöbblet jelentkezik a hírlapárusnál.
- 13.) Az előzőekre tekintettel úgy ítélte meg a Buvihír, hogy a hírlapárusok pénzügyi kötelezettség vállalása és kockázata összességében jóval kedvezőbb a többi fogyasztói termék kiskereskedésnél, gyakorlatilag minden kockázatot a Buvihír (mint nagykereskedő) visel, a hírlapárusnak gyakorlatilag nincsenek a tevékenységgel való felhagyás esetén nem megtérülő (un. elsüllyedt) költségei.
- 14.) Mindezek alapján a Buvihír jogsértés hiányában kérte az eljárás megszüntetését.

IV.

A jogi értékelés

- 15.) A Tpv. 22. § (1) bekezdése szerint gazdasági erőfölényben van az érintett piacon (14. §), aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.
- 16.) A hírlapárusok Pest-, Fejér- és Nógrád megye területén – mint érintett földrajzi piacon (Tpv. 14. § (3) bekezdés) – gyakorlatilag csak a Buvihirtől szerezhetik be az értékesítendő újságokat, és más vállalkozásnak az ezen piacra történő belépése sem valószínűsíthető, figyelembe véve azt is, hogy az ország már

területein működő további hírlap nagykereskedők a Buvihírtől nem független vállalkozások (Tpv. 15. § (1) bekezdés b.) pont).

- 17.) A 16.) pont szerinti helyzet általános szabályként gazdasági erőfölényt jelent a vállalkozás számára, mert üzletfelei ésszerű máshoz fordulási lehetőségének hiánya általában azzal is jár, hogy a vállalkozásnak érdemben nem kell tekintettel lennie azok vele kapcsolatos várható piaci magatartására.
- 18.) A Buvihírnek a hírlapárusokkal szembeni gazdasági erőfölényes helyezte szempontjából azonban a Versenytanács szükségesnek ítélte a köztük létrejött Megállapodások értékelését is. A gazdasági erőfölénnyel összefüggésben a Megállapodások keretei között végzett hírlapárusi tevékenység esetében az alábbi körülmények bírnak jelentőséggel:
- nincsenek olyan kifejezetten a tevékenység végzéséhez szükséges beruházások, amelyek az adott tevékenységből való kivonulás esetén nem használhatók más célra, illetve csak jelentős veszteséggel értékesíthetők;
 - az értékesítendő áruk (a lapok) nem kerülnek a hírlapárus tulajdonába, azok a tevékenység abbahagyása esetén külön költség nélkül visszajuttathatók a Buvihír részére (a havi- és egyéb lapok tekintetében meglévő „előfinanszírozás” ugyan terhet jelent a hírlapárus részére, azonban az értékesítés sikertelensége esetén az végsősoron nem a hírlapárust terheli);
 - a hírlapárusnak nem kell hozzájárulnia az adott áruk eladásához kapcsolódó (pl. szállítási) költségekhez, illetve az értékesítés ösztönzéséhez kapcsolódó (pl. reklámozási) költségekhez.
- 19.) Az előzőekre is tekintettel a Versenytanács osztotta a Buvihír azon álláspontját (lásd 13. pont), hogy a hírlapárusok üzleti kockázata a szokásos kiskereskedelmi tevékenységénél lényegesen alacsonyabb, mert a Megállapodás szerinti hírlapárusítási tevékenység esetében csak minimális mértékben lehetnek olyan (un. elsüllyedt költségek), amelyek a tevékenységgel való felhagyás esetében már soha nem térülhetnek meg.
- 20.) Mindezek alapján a Versenytanács álláspontja szerint a Buvihír gyakorlatilag kizárólagos érintett piaci jelenléte ellenére a vele szerződéses kapcsolatban álló hírlapárusokkal szemben nincs gazdasági erőfölényben, mert a Megállapodás egészének a hírlapárusok számára indokolatlanul hátrányos módon történő alakítása esetén számolnia kell azzal, hogy a hírlapárus a Megállapodásból számottevő veszteség nélkül képes kilépni. Az adott esetben tehát az erőfölény hiánya – szemben az általános jellemző helyzettel – nem az üzletfelek ésszerű máshoz fordulási lehetőségéből adódik, hanem abból, hogy a hírlapárus számára nem jelent számottevő üzleti kockázatot a Megállapodás esetleges megszűnése.
- 21.) Gazdasági erőfölény hiányában az azzal való visszaélés értelemszerűen nem állapítható meg. Ezért a Versenytanács a Tpv. 77. § (1) bekezdés j.) pontja szerinti határozatában a Tpv. 72. § (1) bekezdés a.) pontja alapján az eljárást jogsértés hiányában megszüntette.
- 22.) A Versenytanács hangsúlyozza, hogy a hírlap nagykereskedelem adott földrajzi piacán gyakorlatilag versenytárs nélkül tevékenykedő Buvihír gazdasági

erőfölényének hiánya nem általános érvénnyel igaz, hanem az alkalmazott kereskedelmi forma következményeként. Nevezetesen azért, mert a közte és a hírlapárosok közötti Megállapodás versenyjogi értelemben olyan ún. ügynöki jellegű megállapodásnak minősül, melyben – a 18. pontban részletezettek szerint – a hírlapárosok tevékenységéből hiányzik a szokásos vállalkozói kockázat. Utal a Versenytanács arra is, hogy a versenyjog az ügynöki megállapodásokat a verseny korlátozása szempontjából is speciálisan kezeli: a nemzetközi és azzal összhangban a magyar versenyjogi gyakorlat is olyannak tekinti az ügynöki jellegű megállapodásokat, melyekre nem alkalmazható az EK Szerződés 81. cikk (1) bekezdése, illetve a Tpvt. 11. §-a (a Bizottság 2000/C291/01. számú közleménye, a Versenytanács Vj-91/2000. számú határozata).

- 23.) Megjegyzi a Versenytanács azt is, hogy az Buvihír gazdasági erőfölényének előzőek szerinti hiánya természetesen nem zárja ki azt, hogy a Megállapodás megszűnése ne járjon bizonyos hátrányokkal a hírlapáros számára, különösen akkor, ha a hírlapárosi tevékenységet alapvetően kizárólagos jelleggel végzi. A Versenytanács álláspontja szerint azonban
- egyrészt ezek a hátrányok – a szokásos vállalkozói kockázat hiányában – nem vállalkozási jellegűek, hanem éppen abból fakadnak, hogy a hírlapáros tevékenysége (még ha vállalkozási formában is valósul meg) tartalmát tekintve a megbízó vállalkozás tevékenységébe való „munkavállalói” tartalommal bíró integrálódást jelent;
 - másrészt a szerződéses szabadságnak az egyik fél „védelme” érdekében történő korlátozása a Tpvt. 21. § alapján csak akkor indokolt, ha az adott szerződéses kapcsolat a fogyasztói jólétre negatívan hat (például a választék szűkülésével, a kibocsátás csökkenésével, vagy az árak emelkedésével jár), ami azonban a jelen ügyben nem volt megállapítható.

- 19.) A jogorvoslati jogra vonatkozó rendelkezés a Tpvt. 83. § (1) – (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2004. november 9.